

Monestir de santa Maria - ermita de santa Caterina - ermita de sant Pere o balma del Penitent - Monestir de santa Maria

Itinerari: Tranquil·la passejada per descobrir dos indrets no massa coneguts del massís montserratí: l'ermita de santa Caterina i la balma del Penitent, anomenada també ermita de sant Pere. No confondre-la amb una de les quatre esglésies donades pel comte Guifré l'any 888 al monestir de Ripoll. Sortint del monestir de Santa Maria s'agafa el camí de sant Miquel i el de les ermites, l'antigament anomenat camí de ferradura a Sant Jeroni, fins el pla de les Taràntules. Es segueix pel camí de sant Joan en direcció a les ermites de sant Joan i sant Onofre i al peu d'aquestes s'agafa l'antic camí de la Vinya Nova i, abans d'arribar al coll de la Mallanquera, en una cruïlla un corriol porta a l'ermita de santa Caterina i un senzill caminó permet arribar a la balma del Penitent. Es retorna desfent el camí.

Dificultat: No té cap dificultat, només cal tenir cura de no perdre l'orientació en la part final del caminó sobre roca abans d'arribar a la balma del Penitent. Cal tenir molta cura en els passos sobre roca en el cas d'elevada humitat.

Material recomanat: És necessari portar aigua (recomanable un litre i mig a l'estiu), botes de tresc, roba d'abric segons el temps i, a l'estiu, barret.

Distància: 8,024 km

Durada: 2 hores 38 minuts

Altitud màxima: 1.031 metres

Altitud mínima: 706 metres

Alçada de la sortida: 706 metres

Alçada de l'arribada: 706 metres

Diferència alçada sortida i punt més alt: 324 metres

Diferència entre altitud sortida i arribada: 0 metres

Diferència entre punt més baix i punt més alt: 324 metres

Ascensió acumulada des de la sortida: 466 metres

Descens acumulat des de la sortida : 462 metres

Descripció de l'itinerari

Inici Monestir de Santa Maria de Montserrat. Plaça de la Creu. Sortida des de l'estació superior del cremallera a la plaça de la Creu davant de la cafeteria i les botigues del santuari. A un extrem de la plaça hi ha la creu de Sant Miquel, obra de Josep M. Subirachs .

2 minuts Plaça de l'abat Oliba. Seguir el curt i ample carrer que puja al costat de la creu de Josep M. Subirachs. Arribada a la plaça de l'abat Oliba. Edificis de les cel·les al voltant de la plaça. Al mig de la plaça dos alts i vells cedres del Líban, un tell i un teix. Al fons queda la font del Portal amb l'escultura de bronze de Manuel Cusachs dedicada a l'Abat Oliba, fundador del Monestir de santa Maria. Aquesta font substitueix l'antiga font del Portal, feta malbé pels aiguats del juny de l'any 2000. Emprendre el camí de l'esquerra, ample i empedrat, que puja a l'esquerra de l'edifici de l'abat Oliba.

A l'esquerra es deixa l'ascensor que baixa a l'estació del cremallera, passar entre les estacions inferior del funicular de Sant Joan (dreta) i la superior del de la Santa Cova (esquerra). A la dreta hi ha el monument a Pau Casals i el camí a la capella de la Dolorosa i del Via Crucis.

4 minuts. Bifurcació. Camí de fra Garí. A la dreta indicat, es troba el camí de la miranda de fra Garí, bonic mirador a vista d'ocell del santuari. A l'inici hi ha algunes fonts, i estàtues commemoratives d'esdeveniments o persones relacionades amb la història i devoció del santuari montserratí. Aquest tram de camí i fins el Pla de Sant Miquel, és el camí de sant Miquel, identificat pels senderistes com a PRC-19, GR 5, GR 6 i GR 172. Antigament era el camí de ferradura entre el monestir de Santa Maria i sant Jeroni.

6 minuts. Camping. A l'esquerra hi ha la zona de l'antic càmping de Montserrat i, a la dreta, el monument a Sant Francesc d'Assís. El pendent del camí es suavitza.

9 minuts. Porta de sant Miquel. El camí arriba a la gran porta enreixada de sant Miquel amb una estàtua de l'arcàngel al capdamunt. Sant Miquel és el patró de la muntanya de Montserrat. Es passa per una porta lateral. Continuar pujant

12 minuts. Roca de la Llicència. A l'esquerra queda la roca de la Llicència, gran bloc caigut del penya-segat, on antigament els monjos tenien llicència

d'esperar els pelegrins que pujaven com a penitents pel camí ral de Collbató. El camí passa entre quatre pilars, restes d'un antic aixopluc del qual es va eliminar la teulada per a permetre el pas als vehicles dels bombers .

15 minuts Bifurcació. Camí de la creu de sant Miquel. Abans d'arribar a la capella de Sant Miquel, es deixa un camí molt clar que baixa, a l'esquerra, pel fil de la carena en direcció a la creu de Sant Miquel, balcó de primer ordre sobre la vall del Llobregat, el santuari i el pla de la Trinitat. Retornar al camí que anàvem pujant.

17 minuts. Capella de Sant Miquel. Continuant cap endavant per la pista, es troba tot seguit la capella de Sant Miquel (dreta), protector de la muntanya, sense valor arquitectònic, envoltada d'un porxo, que substitueix l'ermita enrunada pels exèrcits espanyols durant la guerra del Francès. En el segle X ja existia en aquest indret una capella amb la mateixa advocació. Fou refeta l'any 1870 fent-s'hi posteriors reformes. En aquest indret solia desplaçar-se l'abat de Santa Maria, acompanyat per l'escolania, per rebre els peregrins il·lustres que venien pel camí de la Costa de Collbató. En l'entorn de la capella existia una teuleria on es feien les teules per la nova església del monestir de Santa Maria. Continuem pujant en direcció sud

20 minuts Bassa de Sant Miquel. A la dreta queda l'antiga bassa de Sant Miquel, closa amb una tanca de fusta i arranjada com a punt d'aigua per a ús forestal. Aquesta bassa es troba a la canal de Sant Miquel.

22 minuts Pla de Sant Miquel o dels Soldats. Arribada a un ampli replà que en el seu moment fou lloc d'acampada militar de la guerra del francès. Important cruïlla de camins i punt estratègic de telecomunicacions que unia visualment la serra de Collserola i el Bages abans de l'existència de la ràdio. La vista s'obre al Penedès. Indicadors i important fita antiga. En el pla són apreciables els punts d'ancoratge d'antigues construccions. Poste indicador.

Des d'aquest indret es pot baixar per la Quadra de sant Miquel fins el camí de la Fita, camí que des de la Santa Cova mena a les coves del Salnitre. També es pot continuar baixant pel camí de la Costa o de les Bateries fins a Collbató. A la dreta, al costat d'una gran fita de pedra, l'antic camí de ferradura continua avui per una pista cimentada de la dreta en forta pujada cap al pla de les Taràntules. El que ara serà una pista cimentada era l'antic camí de ferradura que permetia anar, des

d'aquest indret, fins a sant Jeroni. Per una decisió poc sòlida, anys després dels grans incendis de 1986, es decidí cimentar un tram d'aquest camí. El camí careneja la Serra Llarga en direcció al pla de les Taràntules on hi ha l'estació superior del funicular de sant Joan. Després d'una llaçada curta i un collet, des d'on es pot veure novament la creu i la bassa de Sant Miquel, es progressa avançant prop de la carena de la serra Llarga per la seva vessant dreta.

28 minuts. Bifurcació. Després d'una forta pujada, i quan el camí gira a l'esquerra després d'una important llaçada a la dreta, cruïlla amb la drecera antiga que puja des de la bassa de sant Miquel. En aquest indret, per sobre el camí actual, encara és evident la traça del camí antic. El camí segueix paral·lel al carener de la serra Llarga per la seva part obaga orientats a mestral. La serra Llarga, com senyala Ramon Ribera, és caracteritzada per no tenir cap agulla.

39 minuts. Mirador. A l'esquerra del camí hi ha un petit roquissar que és un bon mirador des d'on es domina la serra de sant Joan i el seu torrent, i el conjunt de roques de la regió de santa Magdalena on es troben les d'ermites de sant Joan, sant Onofre i sant Jaume.

44 minuts Mirador. Abans d'iniciar la baixada pronunciada cap a l'estació superior del funicular de Sant Joan a la dreta del camí hi ha un petit corriol que porta a un turó situat sobre mateix de l'estació. Val la pena anar-hi per gaudir d'una excel·lent visió del sector oriental de la muntanya: Sant Jeroni, roca Plana dels Llampes, i més a prop la Gorra Marinera, la Gorra Frígia i Sant Salvador. Continuar per la pista cimentada baixant en una pronunciada llaçada.

45 minuts Pla de les Taràntules. Després de la llaçada de baixada s'arriba al pla de les Taràntules, espai urbanitzat amb arbres on hi ha l'estació superior del funicular de sant Joan. En el pis superior de l'edifici hi ha espai d'informació de l'espai natural i una balconada amb un bon panorama cap al monestir, el pla de la Trinitat i les agulles de Sant Salvador. Antigament, aquest espai havia estat ocupat per un petit bar.

Cruïlla de camins. D'aquest indret surt el camí que permet, després de diverses bifurcacions anar a sant Jeroni, al Pla dels Ocells o a l'ermita de santa Anna Agafar, per una banda, o anar a les ermites de sant Jaume, Sant Joan, Sant Onofre, santa Magdalena i santa Caterina. S'agafa el camí cimentat que davant mateix de la sortida del funicular s'encamina cap a les ermites de sant Jaume,

sant Joan i sant Onofre.

51 minuts Ermita de Sant Jaume. La pista continua cap a l'oest des de l'estació superior del funicular de Sant Joan, en pujada, flanquejant l'àmplia capçalera del torrent de sant Joan cap a les ermites de sant Jaume, Sant Joan i de Sant Onofre. Pujada suau, normalment transitada. A poca distància de l'estació a ma dreta, enlairada sota la protecció de la roca anomenada Gorra Marinera, mirant a l'est, hi ha les restes de l'ermita de sant Jaume. Accés fàcil, però força dret. Si es puja a l'ermita, cal retornar al camí de la pista cimentada. Pujant pel camí són apreciables en tota la seva extensió les ermites de Sant Joan i Sant Onofre a mitja alçada de la cota 408. El camí continua en lleugera pujada fins una cruïlla.

53 minuts Bifurcació. Camí de la Font Seca. Abans d'arribar a la capella de Sant Joan, que queda enlairada en un turó al front, hi ha una cruïlla senyalitzada. Estem a la capçalera del torrent de sant Joan. A la dreta s'inicien unes escales picades a la roca que pugen, primer a l'ermita de sant Onofre i continuen després cap al coll de santa Magdalena des d'on es pot anar a l'ermita del mateix nom o baixar per les escales de Jacob. A l'esquerra surt el camí de la Font seca que mena al camí de la Costa o de les Bateries. Cal continuar pujant per la pista cimentada.

55 minuts Capella de Sant Joan. El camí continua en lleugera pujada fins situar-se per sota de la capella de Sant Joan que s'alça al damunt d'un promontori rocós. Continuar pujant fins trobar les escales que donen accés a l'ermita de Sant Joan. **A

57 minuts. Bifurcació. Camí antic de la Vinya Nova. Al final del camí cimentat de sant Joan hi ha una petita cruïlla de camins. El de la dreta permet pujar a les ermites de sant Joan i sant Onofre. Un segon camí és un estret corriol es puja a la mirador de sant Joan i el tercer camí, que baixa clarament per dins del bosc, és l'antic camí de la Vinya Nova que també serveix per anar a l'ermita de santa Caterina i a la balma del Penitent. El camí comença a baixar suaument i presenta unes marques blaves. Es tracta d'un camí que en els seus primers trams s'aprecia que estava ben construït amb pedres i murs de contenció.

59 minuts. Bifurcació. Camí de l'ermita de santa Caterina. Després d'un baixada, en un revolt, surt camí, mig tapat per troncs que barren el pas, el camí

de l'ermita de santa Caterina. Al minut clapa rocosa. Entra baixada bosquet. Baixada pronunciada.

1 hora 1minut. Bifurcació. Camí de la bauma del Penitent. En aquesta cruïlla el camí de l'esquerra baixa decididament a l'ermita de santa Caterina i per la dreta per un corriol, més intuït que real, es va a la balma del Penitent. Baixar a l'ermita de santa Caterina per dins del bosc, per un terreny molt degradat. Uns passamans ajuden.

1 hora 3 minuts. Ermita de santa Caterina. Arribada a la gran roca al peu de la qual hi ha l'ermita de santa Caterina. L'abat Pedro de Burgos (1512-1536) escriví que aquesta ermita es trobava sota una penya en un lloc molt retirat. Les cròniques esmenten que *"estava puesta en un hondo debaxo de una peña bien apartada del tumulto de las gentes"*. L'ermita està al capdamunt d'una vall solitària protegida per una penya no massa alta. Tradicionalment, era anomenada *"l'ocellera de Montserrat"* per la gran quantitat d'ocells que hi havien en aquest indret. Argaiz diu que els ocells hi anaven per l'aigua del torrent de Sant Caterina. Es té constància d'un ermità a l'any 1691. Argaiz explica que aquesta ermita tenia dues cisternes i molt a prop d'ella hi havia una altre ermita, la de Sant Pere (la balm del Penitent) que es derruí al 1677. L'ermita de santa Caterina fou destruïda pels francesos el 1812. A finals dels anys 60 del segle XX fou habitada transitòriament per una monja francesa deixeble del pare Estanislau. Posteriorment algunes persones ocuparen aquest espai com a residència temporal.

Sortir de l'ermita desfent el camí per retornar a la cruïlla on surt el camí cap a la balma del Penitent.

1 hora 5 minuts. Bifurcació. Camí de la balma del Penitent. En lloc de retornar en direcció a les ermites de sant Joan i sant Onofre es segueix per un corriol de traça indicada per fites en direcció sud. Tot seguit cal fer un petit flanqueig per damunt d'una roquissar en direcció oest. Nova entrada breu en un bosquet. Girar en direcció sud per damunt de roca i matolls. Caminar per damunt de roca fins apropar-se al cim de la Miranda de sant Pere. Buscar una petita carena en direcció sud que cal baixar-la. La balma esta al peu d'aquesta petita carena. Per facilitar el descens cal decantar-se lleugerament a l'esquerra per situar-se a la base de la roca on hi ha un pas sobre terra. Seguir-lo fins girant breument en direcció est fins que es veu, una mica més a baix, un corriol cap pren

la direcció d'anar al peu de la carena que es seguia abans. Seguir pel corriol fins arribar a la balma.

1 hora 11 minuts. Balma del Penitent. Abans d'arribar a la balma es passa per la seva cisterna molt refeta modernament pel pare Ricard M. Sans entorn de finals dels anys 60 del segle XX. Pocs metres més al sud de la balma hi ha una creu. La balma del Penitent es troba als inicis del serrat del Penitent. Carener, de petites roques i turons paral·lel al serrat de Sant Joan, que transcorre des de la gran roca de la Miranda de Santa Magdalena fins la roca Llisa en el camí de Collbató al monestir de Santa Maria de Montserrat. Entre aquest serrat i el de sant Joan baixa el torrent de santa Caterina. La tradició montserratina diu que el nom de penitent deriva de l'existència, a finals del segle XIX, d'una persona d'origen francès que vivia fent penitència en un balma d'aquest serrat. En aquesta balma es pot ubicar l'ermita esmentada pel pare Gregori Argaiz en la seva crònica del 1677 quan diu que existia una ermita *"cuyas ruinas se ven a tiro de ballesta de la ermita de santa Catalina"*. Segons el pare Argaiz hi havia un manuscrit que deia que al costat de l'ermita de sant Caterina *"por medio día se halla una hermita de san Pedro, ya toda enderrocada con la cisterna bien labrada, parte en la peña y parte de piedra"*. Tot i que la balma del Penitent no és l'indret on es trobava l'esglésiola donada pel comte Guifré l'any 888, això no anul·la la possibilitat que aquesta balma fos aprofitada per algú, en un moment de floriment de les experiències eremítiques, per intentar fer-hi un espai de vida anacoreta que no reïxi i que el nom d'aquesta ermita fos la de sant Pere. Aquesta balma del Penitent o ermita de sant Pere fou ocupada per l'ermitana Maria Creu a principi dels anys 70 del segle passat. La història de l'ermita de sant Pere i la balma del Penitent són un dels entranyables enigmes no resolts de la muntanya de Montserrat. La seva presència en un racó a la part alta del serrat del Penitent aporta un atractiu particular a un indret que, per la seva orientació i solitud, invita a practicar la contemplació. [Consultar l'article sobre la balma del Penitent o ermita de sant Pere.](#)

Es pot caminar pel roquissar situat al sud de la balma, carena del serrat del Penitent, des d'on es té una àmplia vista de la zona destacant la balma sobresortint al seu darrera la miranda de sant Pere. Per retornar es pot fer un senzilla grimpada que situa al damunt mateix de la carena i estalvia fer la volta feta per baixar més còmodament. Al final de la grimpada s'arriba al peu del cim de la Miranda de sant Pere. Anar desfent el camí.

1 hora 26 minuts. Bifurcació. Camí de l'ermita de santa Caterina. Cruïlla amb el camí que porta a l'ermita de santa Caterina.

1 hora 33 minuts. Bifurcació. Camí antic de la Vinya Nova. Cruïlla amb el camí antic de la Vinya Nova que puja per l'esquerra.

1 hora 37 minuts. Bifurcació. Cruïlla amb el corriol que permet pujar al mirador de sant Joan i el camí de les ermites. Es deixa el pujador cap a l'ermita de sant Joan i es continua avall per la pista cimentada.

1 hora 41 minuts. Capella de sant Joan. El camí passa per sota de la capella de sant Joan que queda enlairada a l'esquerra.

1 hora 50 minuts. Pla de les Taràntules. Arribada al pla de les Taràntules on hi ha l'estació superior del funicular de sant Joan.

2 hores 9 minuts. Bifurcació. Drecera del torrent de sant Miquel. Cruïlla amb el camí de la drecera del torrent sant Miquel que permet baixar ràpidament a la bassa de sant Miquel.

2 hores 15 minuts. Pla de sant Miquel. Important nus de comunicació. Per la dreta arriba el camí de la Costa de Collbató o camí de les Bateries. En un extrem del pla surt el camí que permet anar al coll de la Fita per la Quadra de sant Miquel des d'on es pot anar a la Santa Cova o arribar a Collbató per les Feixades. Important fita de propietat. Al peu d'aquest fita hi ha les restes d'un antic forn de calç.

2 hores 18 minuts. Bassa sant Miquel. Important recurs hídric per les actuacions contra el foc.

2 hores 21 minuts. Capella sant Miquel. A l'esquerra, una mica alçada del camí, hi ha la capella dedicada a l'arcàngel sant Miquel, patró de la muntanya.

2 hores 23 minuts. Bifurcació. A la dret surt el caminó que permet anar a la creu sant Miquel.

2 hores 26 minuts. Roca de la Llicència. Després de passar entre les columnes d'un antic porxo s'arriba a la i roca de la Llicència.

2 hores 28 minuts. Porta de sant Miquel. El camí queda interromput per una

gran reixa, amb una estàtua de sant Miquel, que barra el pas dels vehicles no autoritzats. Es supera per una porta situada a la dreta de la reixa.

2 hores 31 minuts Càmping. A la dreta queden les instal·lacions de l'antic càmping montserratí.

2 hores 32 minuts. Bifurcació. Camí de fra Garí. A l'esquerra queda l'inici del camí que permet pujar al mirador de fra Garí.

2 hores 35 minuts. Funiculars. A banda i banda del camí queden les estacions dels funiculars montserratins.

2 hores 36 minuts. Plaça Abat Oliba. Arribada a la plaça de l'Abat Oliba, amb la font del Portal i l'antic portal d'entrada del monestir.

2 hores 38 minuts. Final. Arribada a l'estació superior del tren cremallera de Montserrat.

0 75 150 m

MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

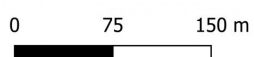

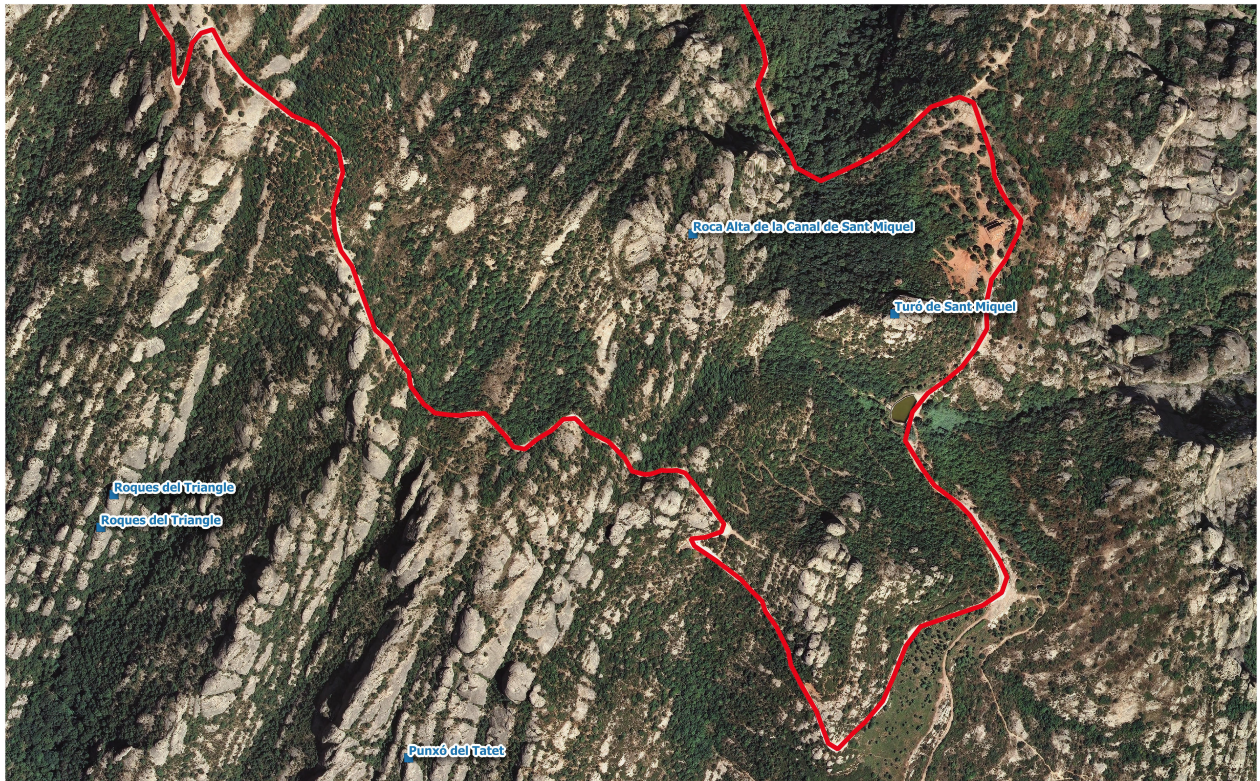

0 75 150 m

MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

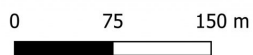
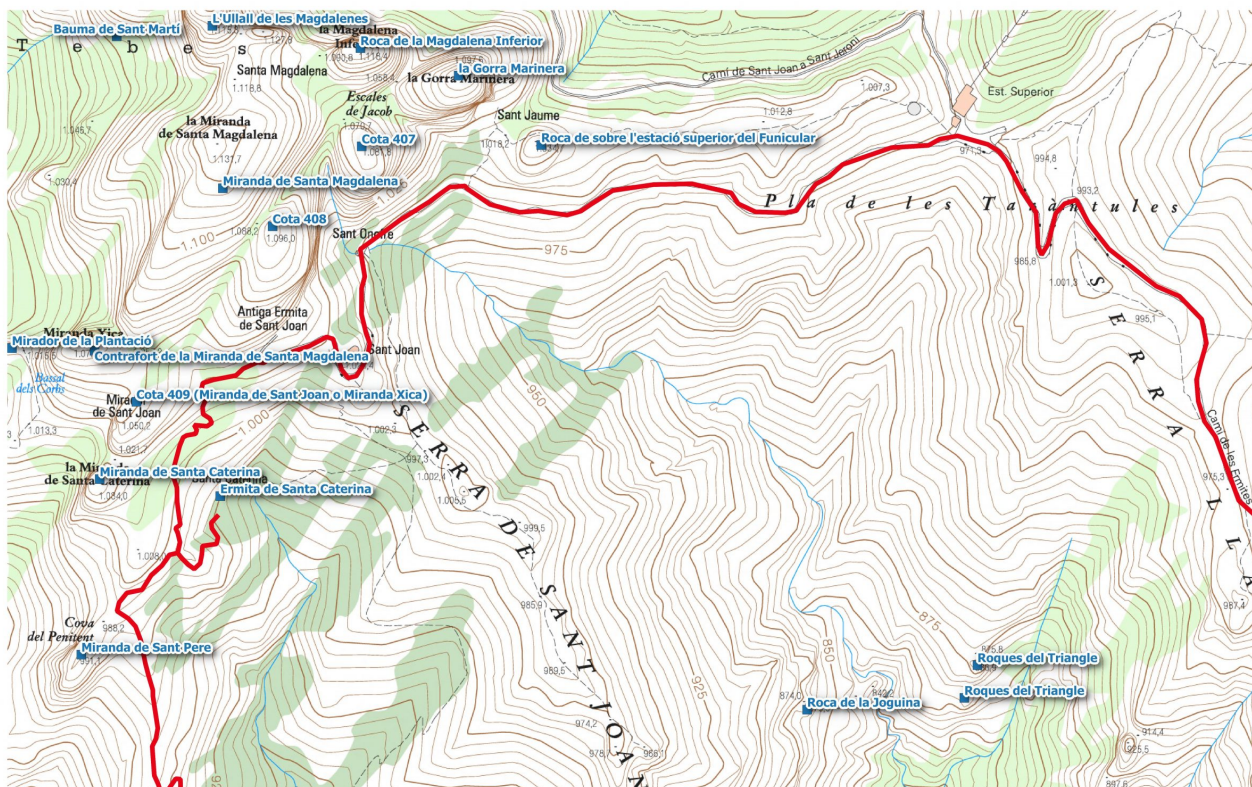

0 75 150 m

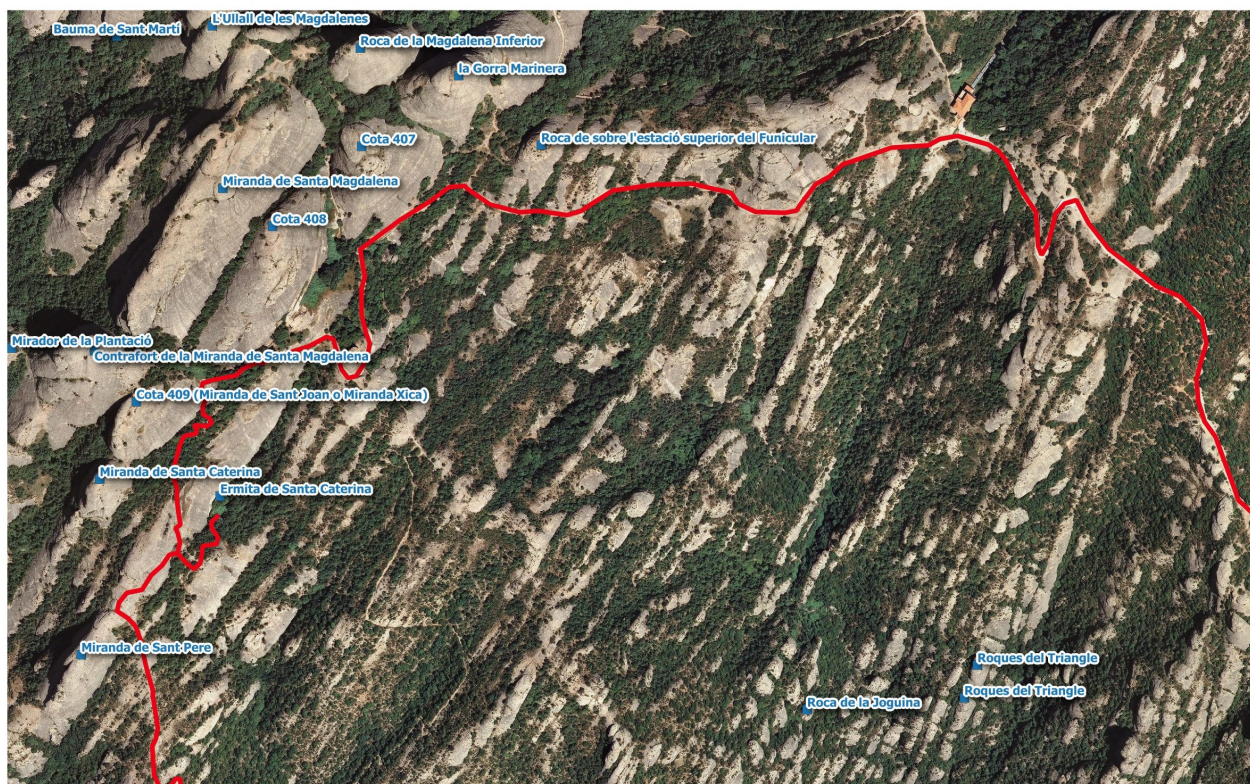
MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

0 75 150 m

MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

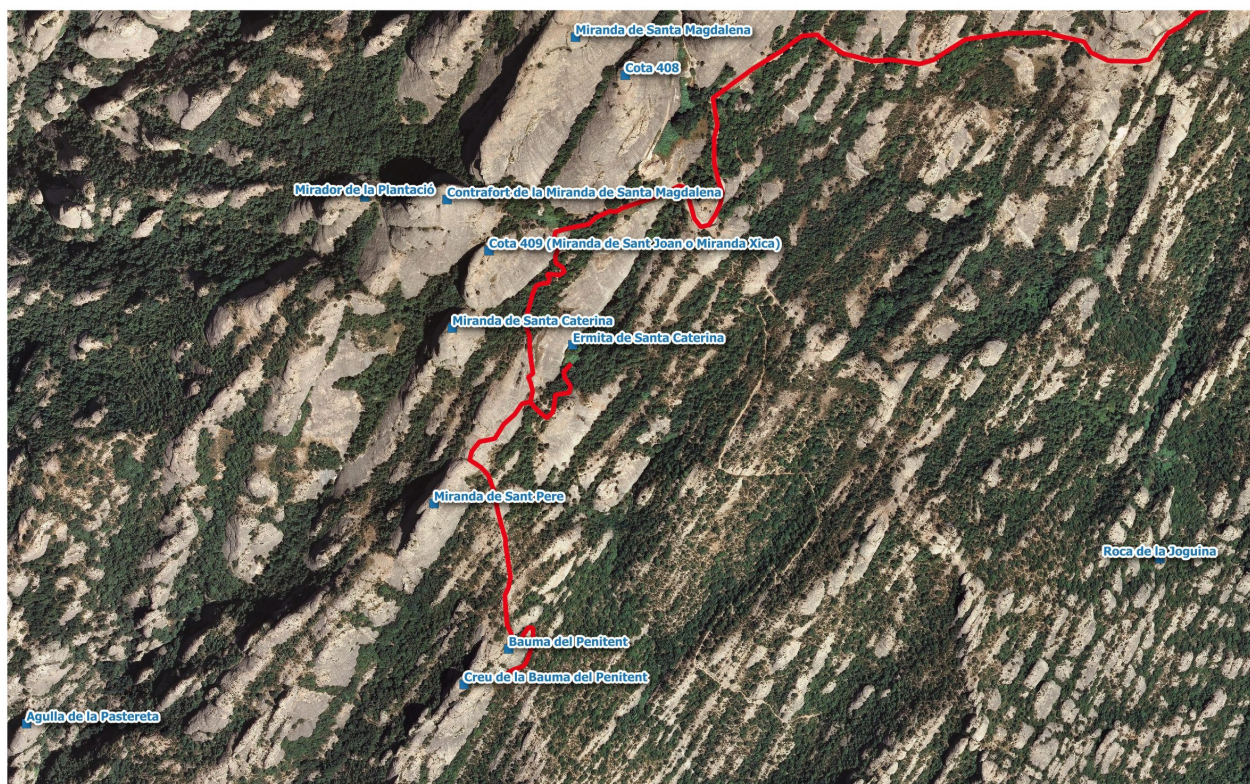

0 75 150 m

MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

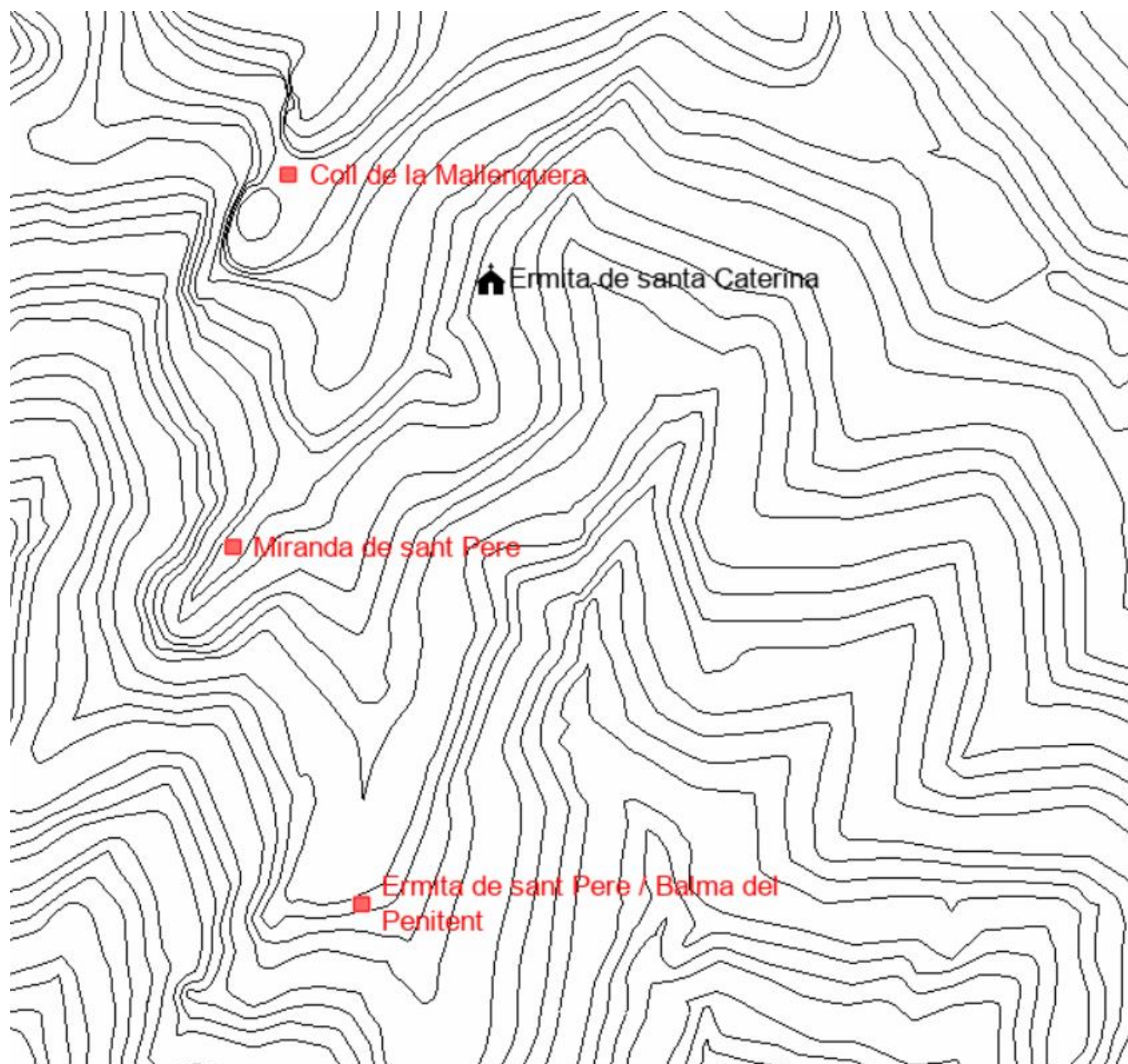

0 75 150 m

MONESTIR DE SANTA MARIA - BALMA DEL PENITENT - MONESTIR DE SANTA MARIA

La majoria de mapes situen malament la balma del penitent. En la següent imatges es representa topogràficament la correcta ubicació de la balma del Penitent.

Situació ermita de sant Pere - balma del Penitent

[Baixar el track en format GPX](#)

[Baixar el track en format KMZ](#)